

Адолат ҳар ишда ҳамроҳимиз ва дастуримиз бўлсин!

ИНСОН ВА ҚОНУН

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ АДЛИЯ ВАЗИРЛИГИНИНГ ХУҚУҚИЙ ГАЗЕТАСИ

● 2007 йил 27 ноябрь ● сешанба ● № 48 (555) ● e-mail: inson_va_qonun@mail.ru

Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганлигининг 15 йиллиги олдидан

ИНСОН ҲАЁТИ, ШАЪНИ, ҚАДР-ҚИММАТИ, ХУҚУҚЛАРИ УЛУГЛАНАДИ

Инсон ҳуқуқлари ва эркинликларини ҳимоя қилиш, мамлакатимизда тинчлик ва оқсоқилликни, фуқароларнинг ҳавфсизлигини таъминлаш, мамлакатимиз иқтисодини бозор муносабатларига бошқичма-бошқич ўтиш йўлининг асосий тартиб-тамоиллари Бош Қомусимизда белгилаб қўйилгани бугунги муваффақиятларнинг гаровидир.

Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлигида "Конституция - ҳаётимиз кафолати" мавзусида ўтказилган анжуман Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 15 йиллигига бағишланди.

Конференцияда Бош Қомусимиз қабул қилинган кундан буён ўтган давр мобайнида мамлакатимизда инсон ҳуқуқлари ва эркинликларини борасида амалга оширилган ислохотлар самараси хусусида сўз борди.

Сўзга чиққанлар Ўзбекистон Республикаси Конституцияси мазмун-моҳиятига

кўра, инсон ҳуқуқ ва эркинликларини таъминлашга қаратилгани, бу эса унинг халқчиллигидан далолат эканини эътироф этдилар. Асосий Қонунимизнинг 13-моддасида Ўзбекистон Республикасида демократия умуминсоний принципларга асосланиши, уларга кўра инсон, унинг ҳаёти, эркинлиги, шаъни, қадр-қиммати ва бошқа дахлсиз ҳуқуқлари олий қадрият экани қайд этилган.

Шу боис ҳам Ўзбекистон Республикаси Конституцияси ва қонунларида илгари сурилган энг асосий тамойил - инсон ҳуқуқлари ва эркинликларини эканлиги, шахс дахлсизлигининг конституциявий кафолатларига алоқадор суд-ҳуқуқ ислохотлари тўғрисида фикрлар билдирилди.

Тадбир иштирокчилари мамлакатимизда жинсий жазо тизимидан ўлим жазосининг бутунлай чиқариб ташланиши жинсий қонунчилигини либераллаштириш борасидаги жаҳон прогрессив тенденцияла-

рига тўла мос келиши ҳамда Ўзбекистон Республикасининг Конституциясида эълон қилинган инсонпарварлик ва одиллик тамойилларининг ёрқин ифодаси эканини алоҳида таъкидладилар.

Шунингдек, конференцияда республикамизда инсон ҳуқуқларини таъминлашга алоқадор бўлган институтларнинг бу борада амалга ошираётган ишлари ҳақида тўхталиб ўтилди.

Илмий-амалий конференцияда Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси депутатлари, судлар ва ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар, тегишли вазирлик ва идоралар, илмий муассасалар ва олий ўқув юрталари вакиллари, ҳуқуқшунос олимлар, шунингдек, оммавий ахборот воситалари ходимлари иштирок этишди.

Адлия вазирлигининг Ахборот хизмати

Мустақиллик йилларида Ватанимизда ўтказилган кенг кўламли ислохотлар, янгилашни ва ўзгаришлар жараёни жамиятни демократлаштириш, аввало, фуқароларнинг давлат бошқарувини амалга оширишдаги реал иштирокини таъминловчи ҳуқуқий кафолатлар тизimini яратишга қаратилади.

Сайлов ва сайловчи УЧАСТКА САЙЛОВ КОМИССИЯСИ

ФУҚАРОЛАРНИНГ ХОҲИШ-ИРОДАСИНИ ЭРКИН БИЛДИРИШЛАРИДА МУҲИМ ҲУҚУҚ

Ўзбекистонда амалга оширилаётган демократик ислохотлар жараёнида сайловларнинг аҳамияти жуда ҳам катта. Зеро, сайловлар натижасида мамлакат фуқароларининг давлат ва жамият ишларини бошқаришдаги иштироки таъминланади. Бу эса халқ давлат ҳокимиятининг бирдан-бир манбаи эканлигини ифодаловчи омиддир.

Қонунчилигимизга биноан, Ўзбекистон Республикаси Президентлигида сайловнинг ўтказилишини Марказий сайлов комиссияси, округ ва участка сайлов комиссиялари таъминлайди. Шу ўринда сайловлар жараёнида аҳоли билан беvosита ишловчи ва овоз қабул қилишни ташкил этувчи орган сифатида ушбу тизимда муҳим ўрин тутувчи участка сайлов комиссияси фаолиятига эътибор қаратиш мақсада мувофиқ ҳисобланади.

Ўзбекистон Республикаси Президентлиги тўғрисидаги Қонуннинг 17-моддасида участка сайлов комиссияларини тузишга оид нормалар белгиланган.

Участка сайлов комиссиялари номзодлар халқ депутатлари туман, шаҳар Кенгашларининг мажлисларида муҳокама қилиниб, округ сайлов комиссиясига тасдиқлаш учун тавсия этилади.

Мазкур тартиб комиссиялар таркибига муносиб шахсларнинг киритилишини таъминлайди. Округ ва участка сайлов комиссиялари таркибига жамоатчиликнинг обрўли вакиллари тавсия қилинади.

Комиссия аъзолари сиёсий партияларнинг аъзоси бўлиши мумкин эмас. Ҳозирда, Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзодлар, уларнинг ишончли вакиллари ҳам участка сайлов комиссияларига аъзо бўлиши таъқиқланади.

Участка сайлов комиссияси 5-19 нафар аъзодан иборат таркибда тузилиб, улар орасидан раис, раис ўринбосари ва котиб сайланади. Агар комиссия 7 нафарга аъзодан иборат бўлса, унда раис ва котиб сайланади. Раис ўринбосари лавозими бўлмайдди. Участка сайлов комиссияси аъзоларининг

сонини заруратга қараб белгилаш доирада округ сайлов комиссияси томонидан кўпайтирилиши ёки камайрилиши мумкин.

Ўзбекистоннинг хорижий давлатлардаги ваколатхоналарида тузиладиган сайлов участкаларида участка сайлов комиссияси раиси вазифасини мазкур ваколатхона раҳбари бажаради. Унинг таркиби ва аъзолари Ташқи ишлар вазирлиги тақдими билан тасдиқланади.

Ҳарбий қисмларда тузиладиган участка сайлов комиссиялари ҳам умумий тартибда ташкил қилинади, уларнинг аъзоларини мазкур қисм кўмондонлиги тақлиф қилади.

Ўзбекистон Республикаси Президентлиги тўғрисидаги Қонуннинг 18-моддасида участка сайлов комиссияларининг ваколатлари мустақамланган бўлиб, унга биноан, участка сайлов комиссияси участка бўйича сайловчиларнинг рўйхатини тузиш, сайловчиларни сайловчилик рўйхати билан таништириш, рўйхатдаги ноаниқликлар ҳақидаги аризаларни қабул қилиш ва кўриб чиқиш ҳамда тегишли ўзгаришлар киритиш масаласини ҳал этиш, сайлов кунини ўз яшаш жойида бўлиш ва овоз беришда қатнашиш имконияти бўлмаган сайловчилардан сайлов конвертларини қабул қилиш, сайлов ўтказиладиган кун ва овоз бериладиган жой ҳақида аҳолини хабардор этиш, овоз бериладиган биналар ва сайлов кутублари тайёрлаб қўйилишини таъминлаш, сайлов кунини сайлов участкасида овоз берилишини ташкил қилиш, сайлов участкасида бериладиган овозларни ҳисоблаб чиқиш, сайловга тайёргарлик кўриш ва овоз беришни уюштириш масалаларига доир ариза ва шикоятларни кўриб чиқиш, улар юзасидан қарорлар қабул қилиш каби ҳамда қонунга мувофиқ, бошқа ваколатларни ҳам амалга оширади.

Участка сайлов комиссияси тегишли ҳудудда сайловчилар ҳақидаги маълумотларни аниқлаш мақсадида жамоатчи фаоллар иштирокида участка бўйича сайловчилар рўйхатини тузади. Рўйхат тузилиб бўлганча, сайлов участкасидаги қўлай ва таниш осон жойларга осилади ва сайловчилар у билан таништирилади.

МУРОЖААТЛАР

"ИНСОН ВА ҚОНУН" НИГОҲИДА

Иш ўрганилди

Фуқаро Э.Жумановнинг қардор М.Ниязова томонидан Нарпай туман Октош шаҳри 3-ўй ёнида ушлаб турилган қардорга тегишли «КАССБОХ-РЕР» русумли, давлат рақами 30 Q 8927 бўлган автобусни хатлаш ва тегишли тартибда жарима майдончасига келтириб қўйиш ҳақидаги фуқаролик ишлари бўйича Каттакўрган туманлараро судининг 2007 йил 3 сентябрдаги ажрим ижроси юзасидан ёзган аризаси Суд департаментининг Самарқанд вилоят ҳудудий бошқармаси томонидан ўрганиб чиқилди.

Мазкур ижро ҳужжати суд ижрочиларининг Нарпай туман бўлими иш юритувига 2007 йил 10 сентябрда келиб тушган.

Ижро ҳужжати ижросини таъминлаш мақсадида 2007 йил 13 сентябрда ундирувчи Э.Жумановнинг отаси Х.Жуманов, Нарпай туман ИИБ ва маҳалла фуқаролар йиғини вакиллари иштирокида юқоридаги манзилга чиқилганда автобуснинг

техник носоз ҳолатдалиги аниқланган. Автобус воситасини жарима майдончасига олиб кетишнинг имкони бўлмаганлиги сабабли хатлашиб, сақлаш учун қардор М.Ниязовага топширилган.

Ижро ҳужжатининг автобусни хатлаш қисми тўлиқ ижро қилинганлиги ва тегишли тартибда жарима майдончасига келтириб қўйиш қисмини ижро қилишнинг имкони бўлмаганлиги сабабли ижро ҳужжати 2007 йил 13 сентябрда фуқаролик ишлари бўйича Каттакўрган туманлараро судига қайтарилган.

Ш.ТОҶИБОВ, Суд департаменти директори ўринбосари

ХАЛҚАРО КОНФЕРЕНЦИЯ

«Ўзбекистонда Фуқаролик кодексига 10 йил: тажриба ва ривожланиш истиқболлари»

Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги ҳузурдаги Норматив-ҳуқуқий ҳужжатларнинг амалга оширилиши устидан мониторинг қилиш маркази томонидан Германия техник ҳамкорлик жамияти билан биргаликда 2007 йил 27-28 ноябрь кунлари «Dedeman Silk Road» меҳмонхонасида «Ўзбекистон Фуқаролик кодексига 10 йил: тажриба ва ривожланиш истиқболлари» мавзусида халқаро илмий-амалий конференция ўтказилди.

Унда Ўзбекистон Республикаси давлат ҳокимияти органлари, республика-миз илмий ва жамоат ташкилотлари вакиллари, шунингдек, Германия, Россия ва Қозғоғистондан етуқ ҳуқуқшунос олимларнинг иштирок этиши кутилмоқда. Маълумки, 1997 йил 1 мартдан кунга кирган мустақил давлатимизнинг Фуқаролик кодекси бозор иқтисодиёти шароитида ижтимоий ҳаётда юзга келадиган ҳуқуқий муносабатларни тартибга солувчи мукамал норматив-ҳуқуқий ҳужжат сифатида хизмат қилиб келмоқда. Шунингдек, кодекснинг жамиятни демократлаштириш, мамлакатни модернизация ва ислоҳ этиш бўйича амалга оширилаётган ислохотлардаги ўрни ҳам бекиёс.

Конференцияда юқоридаги жиҳатларга ургу берилган ҳолда Ўзбекистон Фуқаролик кодексининг миллий қонунчиликини шакллантириш ва ривожлантиришдаги роли ва аҳамияти, шунингдек, фуқаролик қонунчилигини янада такомиллаштириш билан боғлиқ долзарб масалалар муҳокама қилинади.

Жамшид ИРГАШЕВ, Адлия вазирлиги масъул ходими

Матбуот КИМ ЖАВОБ БЕРАДИ?

Матбуот нашрлари бизни юртимиз ва дунё ангилликларини, воқеа-ҳодисалар билан таништиради. Айниқса, ўз соҳасига оид газета-журналларни мунтазам ўқиш кишининг билим ва кўникмаларини мустақамлайди, касбий маҳоратини оширади.

Шу ниятда «Инсон ва қонун» ҳуқуқий газетасига доимий обуна бўлиб келамиз. Бизнинг соҳамизда бу газетанинг ўзига хос аҳамияти бор. Шу боис унинг ҳар бир сонини интиқлик билан кутамиз. Лекин негадир ушбу газета ҳар доим ҳам бизга вақтида етиб келавермайди. Мутасадди кишилардан бу ҳақда сўраб, тайинли жавоб ололмадик, нега шундайлигини ҳеч ким тушунтириб бера олмади.

Келгуси йил учун ҳам «Инсон ва қонун» ҳуқуқий газетасига обуна бўламиз. Бироқ уни мунтазам ўқиш боришимиз, ўз вақтида бизга етиб келишига ҳам имкон қадар эътибор берсангизлар. Улуғой АХМЕДОВА, Самарқанд вилояти, Пахтачи туман давлат нотариал идораси нотариуси

Адлия ёрдам берди

ДАЪВО АРИЗАЛАРИ ҚАНОАТЛАНТИРИЛДИ...

Ноқонуний қарорлар бекор қилинди, маблағлар ўз эгасига қайтарилди

Сурхондарё вилоят адлия бошқармаси томонидан шу йилнинг ўтган тўққиз ойи давомида иш режаси ва ариза-шикоятларга асосан ўтказилган текширувлар натижасига кўра тадбиркорлик субъектларининг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш юзасидан 95 та тақдимнома, 34 огоҳнома ҳамда 7 та курсатма, жинсий иш кўзгатиш ҳақида 5 та, маъмурий жавобгарликка тортиш бўйича 19 та тақдимнома киритилди. Бошқарма томонидан киритилган ана шу тақдимномаларга кўра, ҳокимлик идораларининг 16 нафар, солиқ идораларининг 10 нафар, тижорат банкларининг 67 нафар, статистика идораларининг 4 нафар, ер ресурслари идорасининг 6 нафар, ДСЭНМ идораларининг 16 нафар, таъбиркорлик ва хизмат курсатувчи идораларининг 15 нафар мансабдор шахслари интизомий жавобгарликка тортилди.

Жойларда қонунларни яши анг-ламаслик оқибатида ҳокимлик ва назорат идоралари томонидан расмиyllаштирилган 26 та ноқонуний ҳужжатларнинг ижроси бекор қилиниб, ноқонуний ундирилган 1 миллион 839 минг 50 сўмлик маблағ ўз эгаларига ундириб берилди.

2007 йилнинг ўтган тўққиз ойи давомида адлия бошқармаси томонидан ҳокимлик идораларига нисбатан 9951349 сўмлик, тижорат банкларига нисбатан 23251544 сўмлик, «Ўзпахтасаноат» АК тизимидagi тайёрлов корхоналарига нисбатан 352845228 сўмлик, «Ўздонмахсулот» корхоналарига нисбатан 1389776 сўмлик жами 687927686 сўмлик 61 та даъво аризалари судларга муҳокама қилиш учун юборилди. Судлар томонидан 48 та даъво аризалари қаноатлантирилиб, тадбиркорлик субъектлари фойдасига 379221262 сўмлик маблағ ундириб берилди. Шунингдек, даъво аризаларига 2 та ҳокимлик идораларининг 2 та ноқонуний қарор-

лари бекор қилинди. Тадбиркорлик субъектлари фаолиятини ўрганишлар шуни кўрсатмоқдаки, айрим жойларда уларнинг амалга ошираётган ҳайр-ишларига сунъий тўсиқ қўйиб, амалдаги қонунларни била туриб бузиш ҳаракатлари содир этилмоқда. Масалан, Термиз шаҳар Гас-телло кўчаси 26-уйда истиқомат-

қилувчи фуқаро У.Ҳайиткулов 72 м² ер майдонини доимий фойдаланишга ажратиш ҳақидаги Термиз шаҳар ҳокимининг қарори билан савдо дўкони қурилишини бошлаган. Аммо шаҳар ҳокимлиги ўзи тадбиркорга ажратиб берган ер майдонидан белгиланган муддатда мажбуран юклатилган топшириқларни бажармаганлиги,

Отабек НОРБОВ, Сурхондарё вилоят адлия бошқармаси бошқирининг ўринбосари, Собир ЁДИКОВ, «Инсон ва қонун» муҳбири

